ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Говь-Алтай аймгийн Тайшир сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2025 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ГАА-2026/169/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Алтай хот 2026 он	Дарга, тэргүүлэх аудитор: Г.Гүнжидмаа Утас: 99998431 Цахим хаяг: gunjidmaag@audit.gov.mn Аудитын менежер: Д.Эрдэнэчимэг Утас: 99175677 Цахим хаяг:erdenechimegd@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Д.Цэрэнханд Утас: 99086371 Цахим хаяг:tserenkhandd@audit.gov.mn Аудитор: О.Энхтөр Утас: 95343496 Цахим хаяг:enkhturo@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

1402, Хөгжил хороолол, Жинст баг,
Есөнбулаг сум, Говь-Алтай аймаг, 82091
Утас: (976) 70 48 34 13,
Цахим шуудан: govialtai@audit.gov.mn

2026.02.25 № 120

танай ______________ -ны № ______________ -т

ТАЙШИР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА
П.УНДРАХ ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Тайшир сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний үзэж байгаагаар Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт тайлбарласан зүйлсийн үр нөлөөг эс тооцвол 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, тайлант жилийн эцсээрх тэдгээрийн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу бүхий л материаллаг байдлын үүднээс үнэн зөв толилуулсан байна.

Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн доорх зөрчлүүд нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс давсан бөгөөд дангаар буюу нийт дүнгээрээ санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөөтэй боловч өргөн тархаагүй болно. Үүнд:

- Албан хаагчдад хоолны хөнгөлөлт 24,093.1 мянган төгрөгийн нэмэгдэл цалинг 12 дугаар сард олгож төсөвт тусгаагүй зардал гаргасан,
- Албан тушаалтны буруутай шийдвэрээр ажлаас халагдсан ажилтанд Шүүхийн шийдвэрээр ажилгүй байсан хугацааны нөхөн төлбөр 36,447.9 төгрөгийг төсвөөс олгосон боловч буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлээгүй,
- Тайлант онд 1,706.4 мянган төгрөгийн авлага, 2,128.6 мянган төгрөгийн өр төлбөрийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй өмнөх аудитаар илэрсэн зөрчлийг давтан гаргасан,

822511000366

- Өмнөх аудитаар өгсөн 2023 оны 01/71, 02/71 дугаар, 2025 оны 02/23, 03/23, 04/23, 05/23 дугаартай, нийт 21,443.5 мянган төгрөгийн төлбөрийн актыг барагдуулаагүй үлдэгдэлтэй байна.

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5, Төрийн албаны тухай хуулийн 57 дугаар зүйлийн 57.1, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.5, Захиргааны ерөнхий хуулийн 103.1, Төрийн аудитын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/106 дугаар тушаалын хавсралтын 19 дүгээр зүйлийн 19.2-т заасантай тус тус нийцээгүй, санхүүгийн тайлагналын нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тус байгууллагаас тайлант онд Шүүхийн шийдвэрээр ажилгүй байсан хугацааны нөхөн төлбөрт 17,181.2 мянган төгрөгийг олгосон байна.

Тайлант онд улсын төсвийн хөрөнгөөр баригдсан 2,430,378.1 мянган төгрөгийн нутгийн удирдлагын ордны байрыг үндсэн хөрөнгөд бүртгэсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Байгууллагын санхүүгийн тайлангаар 36,447.9 мянган төгрөгийн авлага, 17,074.9 мянган төгрөгийн өр төлбөрийн үлдэгдэлтэй байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Тайлант онд 8 зорилтын хүрээнд 211 арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр аймгийн Засаг даргатай гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө байгуулан, гүйцэтгэлээр 94.6 хувиар дүгнүүлжээ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР Г.ГҮНЖИДМАА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан (төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	**244,190,548.01**	**226,398,019.96**
АВЛАГА	70,674,656.05	36,447,967.00
Татаас, санхүүжилтийн авлага	29,794,476.05	-
Бусад авлага	40,880,180.00	36,447,967.00
Байгууллагаас авах авлага	21,614,000.00	-
Хувь хүмүүсээс авах авлага	19,266,180.00	36,447,967.00
БАРАА МАТЕРИАЛ	173,515,891.96	189,950,052.96
Хангамжийн материал	41,910,891.96	39,045,152.96
Бичиг хэргийн материал	780,139.00	577,200.00
Аж ахуйн материал	20,377,949.96	18,140,149.96
Бусад хангамжийн материал	20,752,803.00	20,327,803.00
Мал амьтад	131,605,000.00	150,904,900.00
ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	**1,594,992,019.20**	**4,255,714,328.63**
ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,594,992,019.20	4,255,714,328.63
Биет хөрөнгө	1,541,833,103.02	4,203,515,158.98
Барилга, байгууламж, орон сууц	1,575,555,710.20	4,057,091,455.20
Хуримтлагдсан элэгдэл	(702,804,349.34)	(864,729,563.66)
Авто-тээврийн хэрэгсэл	267,923,160.00	541,498,360.00
Хуримтлагдсан элэгдэл	(71,439,826.39)	(130,619,526.25)
Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	140,941,955.00	97,998,415.93
Хуримтлагдсан элэгдэл	(105,474,996.24)	(49,938,387.13)
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	43,277,496.77	83,557,000.00
Хуримтлагдсан элэгдэл	(32,747,447.98)	(21,915,853.24)
Зам, гүүрийн байгууламж	352,801,380.00	362,801,380.00
Хуримтлагдсан элэгдэл	(224,198,589.30)	(229,275,505.98)
Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	9,720,000.00	9,720,000.00
Бусад үндсэн хөрөнгө	446,574,363.01	542,540,349.00
Хуримтлагдсан элэгдэл	(159,073,782.71)	(195,990,994.89)
Ном	778,030.00	778,030.00
Биет бус хөрөнгө	53,158,916.18	52,199,169.65
Програм хангамж	1,540,000.00	1,190,000.00
Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,285,833.72)	(655,000.21)
Бусад биет бус хөрөнгө	56,006,200.00	56,006,200.00
Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,101,450.10)	(4,342,030.14)
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	**1,839,182,567.21**	**4,482,112,348.59**
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	**2,904,947.10**	**17,074,962.00**
БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	2,904,947.10	17,074,962.00
Өглөг	2,904,947.10	17,074,962.00
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	1,830,287.10	-
Бусад өглөг	1,074,660.00	17,074,962.00
Байгууллагад төлөх өглөг	1,074,660.00	5,226,962.00
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	-	11,848,000.00
ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	**1,836,277,620.11**	**4,465,037,386.59**

Засгийн газрын хувь оролцоо	1,836,277,620.11	4,465,037,386.59
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	517,078,580.53	517,078,580.53
Өмч: - төрийн	517,078,580.53	517,078,580.53
Хуримтлагдсан үр дүн	1,047,613,152.74	3,676,372,919.22
Өмнөх үеийн үр дүн	736,539,696.67	1,021,818,676.69
Тайлант үеийн үр дүн	311,073,456.07	2,654,554,242.53
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	271,585,886.84	271,585,886.84
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	**1,839,182,567.21**	**4,482,112,348.59**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан (төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	**1,336,678,725.00**	**3,787,955,917.93**
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	**432,425,763.00**	**2,988,544,092.93**
Нийтлэг татварын бус орлого	432,425,763.00	2,988,544,092.93
Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	1,210,000.00	1,700,000.00
Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,210,000.00	1,700,000.00
Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	429,832,763.00	2,967,544,192.93
Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	1,383,000.00	19,299,900.00
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	**904,252,962.00**	**799,411,825.00**
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	151,319,662.00	9,418,925.00
Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	1,500,000.00	5,000,000.00
Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	148,974,662.00	4,383,925.00
Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	845,000.00	35,000.00
Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	752,933,300.00	789,992,900.00
Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	752,933,300.00	789,992,900.00
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	**1,025,605,268.93**	**1,132,801,675.40**
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	**1,025,605,268.93**	**1,132,801,675.40**
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	979,683,990.97	1,098,802,650.50
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	450,191,390.82	544,068,672.90
Үндсэн цалин	207,012,333.05	275,966,436.52
Нэмэгдэл	235,466,807.77	214,202,925.97
Урамшуулал	7,712,250.00	53,899,310.41
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	58,133,451.68	66,107,636.44
Тэтгэврийн даатгал	40,565,452.35	45,477,206.74
Тэтгэмжийн даатгал	4,504,144.74	5,339,718.87
ҮОМШӨ-ний даатгал	2,252,072.37	2,669,859.48
Ажилгүйдлийн даатгал	2,158,484.45	2,519,859.89
Эрүүл мэндийн даатгал	8,653,297.77	10,100,991.46
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	50,849,465.72	58,927,027.66
Гэрэл, цахилгаан	7,321,090.72	8,450,587.66
Түлш, халаалт	43,528,375.00	50,476,440.00
Хангамж, бараа материалын зардал	45,981,974.92	35,397,596.00
Бичиг хэрэг	3,420,000.00	2,807,800.00
Тээвэр, шатахуун	36,363,909.00	24,784,356.00

Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,877,364.12	3,664,000.00
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	70,701.80	70,701.00
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,250,000.00	1,040,000.00
Бараа материал акталсны зардал	-	3,030,739.00
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	16,440,700.00	510,100.00
Урсгал засвар	16,440,700.00	510,100.00
Томилолт, зочны зардал	4,098,000.00	3,740,000.00
Дотоод албан томилолт	4,098,000.00	3,740,000.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	5,145,120.00	4,273,364.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	3,690,000.00	2,632,000.00
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	-	403,200.00
Даатгалын үйлчилгээ	604,800.00	294,030.00
Тээврийн хэрэгслийн татвар	-	164,896.00
Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	143,088.00	88,000.00
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	590,000.00	590,000.00
Газрын төлбөр	117,232.00	101,238.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	348,843,887.83	385,778,253.50
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	137,705,471.00	65,194,470.00
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	210,638,416.83	320,583,783.50
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	45,921,277.96	33,999,024.90
Бусад урсгал шилжүүлэг	45,918,080.00	364,000.00
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	28,993,868.00	-
Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	16,316,212.00	-
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	608,000.00	364,000.00
Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	3,197.96	33,635,024.90
Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,197.96	33,635,024.90
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	**311,073,456.07**	**2,655,154,242.53**
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	-	600,000.00
Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	-	600,000.00

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан (төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	**943,462,962.00**	**805,111,825.00**
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	**1,210,000.00**	**1,700,000.00**
Нийтлэг татварын бус орлого	1,210,000.00	1,700,000.00
Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	1,210,000.00	1,700,000.00
Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,210,000.00	1,700,000.00
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	**942,252,962.00**	**803,411,825.00**
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	189,319,662.00	13,418,925.00
Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	1,500,000.00	5,000,000.00
ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	4,000,000.00

Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	186,974,662.00	4,383,925.00
Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	845,000.00	35,000.00
Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	752,933,300.00	789,992,900.00
Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	752,933,300.00	789,992,900.00
НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	**883,876,561.05**	**805,111,825.00**
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	**883,876,561.05**	**805,111,825.00**
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	**806,968,807.04**	**771,112,800.10**
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	469,457,570.82	563,080,747.00
Үндсэн цалин	226,278,513.05	294,978,510.62
Нэмэгдэл	235,466,807.77	214,202,925.97
Урамшуулал	7,712,250.00	53,899,310.41
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	56,303,164.58	66,107,636.44
Тэтгэврийн даатгал	38,735,165.25	45,477,206.74
Тэтгэмжийн даатгал	4,504,144.74	5,339,718.87
ҮОМШӨ-ний даатгал	2,252,072.37	2,669,859.48
Ажилгүйдлийн даатгал	2,158,484.45	2,519,859.89
Эрүүл мэндийн даатгал	8,653,297.77	10,100,991.46
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	50,849,465.72	58,927,027.66
Гэрэл, цахилгаан	7,321,090.72	8,450,587.66
Түлш, халаалт	43,528,375.00	50,476,440.00
Хангамж, бараа материалын зардал	41,228,314.92	27,379,555.00
Бичиг хэрэг	4,000,000.00	3,012,800.00
Тээвэр, шатахуун	31,886,249.00	19,632,054.00
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,877,364.12	3,664,000.00
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	70,701.80	70,701.00
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,394,000.00	1,000,000.00
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	20,939,700.00	1,000,000.00
Багаж, техник, хэрэгсэл	3,872,000.00	-
Урсгал засвар	17,067,700.00	1,000,000.00
Томилолт, зочны зардал	4,098,000.00	3,740,000.00
Дотоод албан томилолт	4,098,000.00	3,740,000.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	5,145,120.00	4,273,364.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	3,690,000.00	2,632,000.00
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	-	403,200.00
Даатгалын үйлчилгээ	604,800.00	294,030.00
Тээврийн хэрэгслийн татвар	-	164,896.00
Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	143,088.00	88,000.00
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	590,000.00	590,000.00
Газрын төлбөр	117,232.00	101,238.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	158,947,471.00	46,604,470.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	158,447,471.00	46,604,470.00
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	500,000.00	-

УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	**76,907,754.01**	**33,999,024.90**
Бусад урсгал шилжүүлэг	47,110,080.00	364,000.00
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	28,993,868.00	-
Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	16,316,212.00	-
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,800,000.00	364,000.00
Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	29,797,674.01	33,635,024.90
Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,197.96	33,635,024.90

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан (төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Нийт дүн
2024 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	**517,078,580.53**	**271,585,886.84**	**737,417,096.67**	**1,526,081,564.04**
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	(877,400.00)	(877,400.00)
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	**517,078,580.53**	**271,585,886.84**	**736,539,696.67**	1,525,204,164.04
Тайлант үеийн үр дүн	-	-	311,073,456.07	311,073,456.07
2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	**517,078,580.53**	**271,585,886.84**	**1,047,613,152.74**	**1,836,277,620.11**
2025 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	**517,078,580.53**	**271,585,886.84**	**1,047,613,152.74**	**1,836,277,620.11**
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	(25,794,476.05)	(25,794,476.05)
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	**517,078,580.53**	**271,585,886.84**	**1,021,818,676.69**	1,810,483,144.06
Тайлант үеийн үр дүн	-	-	2,654,554,242.53	2,654,554,242.53
2025 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	**517,078,580.53**	**271,585,886.84**	**3,676,372,919.22**	**4,465,037,386.59**

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан (төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	**809,992,500.00**	**758,092,876.10**	**51,899,623.90**	93.6
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	809,992,500.00	758,092,876.10	51,899,623.90	93.6
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	808,983,900.00	757,728,876.10	51,255,023.90	93.7
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	564,723,600.00	563,080,747.00	1,642,853.00	99.7
Үндсэн цалин	342,929,200.00	294,978,510.62	47,950,689.38	86.0
Нэмэгдэл	181,794,400.00	214,202,925.97	(32,408,525.97)	117.8
Урамшуулал	40,000,000.00	53,899,310.41	(13,899,310.41)	134.7
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	70,752,900.00	66,107,636.44	4,645,263.56	93.4
Тэтгэврийн даатгал	46,232,000.00	45,477,206.74	754,793.26	98.4
Тэтгэмжийн даатгал	6,130,200.00	5,339,718.87	790,481.13	87.1
ҮОМШӨ-ний даатгал	3,065,100.00	2,669,859.48	395,240.52	87.1
Ажилгүйдлийн даатгал	3,065,100.00	2,519,859.89	545,240.11	82.2
Эрүүл мэндийн даатгал	12,260,500.00	10,100,991.46	2,159,508.54	82.4

Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	61,996,700.00	58,927,027.66	3,069,672.34	95.0
Гэрэл, цахилгаан	8,900,000.00	8,450,587.66	449,412.34	95.0
Түлш, халаалт	53,096,700.00	50,476,440.00	2,620,260.00	95.1
Хангамж, бараа материалын зардал	36,249,400.00	26,081,101.00	10,168,299.00	71.9
Бичиг хэрэг	6,149,400.00	3,012,800.00	3,136,600.00	49.0
Тээвэр, шатахуун	25,000,000.00	18,333,600.00	6,666,400.00	73.3
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,000,000.00	3,664,000.00	336,000.00	91.6
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	100,000.00	70,701.00	29,299.00	70.7
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,000,000.00	1,000,000.00	-	100.0
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,000,000.00	1,000,000.00	-	100.0
Урсгал засвар	1,000,000.00	1,000,000.00	-	100.0
Томилолт, зочны зардал	6,290,200.00	3,740,000.00	2,550,200.00	59.5
Дотоод албан томилолт	6,290,200.00	3,740,000.00	2,550,200.00	59.5
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,851,000.00	1,641,364.00	1,209,636.00	57.6
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,000,000.00	403,200.00	596,800.00	40.3
Даатгалын үйлчилгээ	650,000.00	294,030.00	355,970.00	45.2
Тээврийн хэрэгслийн татвар	177,000.00	164,896.00	12,104.00	93.2
Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	149,000.00	88,000.00	61,000.00	59.1
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	590,000.00	590,000.00	-	100.0
Газрын төлбөр	285,000.00	101,238.00	183,762.00	35.5
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	65,120,100.00	37,151,000.00	27,969,100.00	57.0
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	65,120,100.00	37,151,000.00	27,969,100.00	57.0
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,008,600.00	364,000.00	644,600.00	36.1
Бусад урсгал шилжүүлэг	1,008,600.00	364,000.00	644,600.00	36.1
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,008,600.00	364,000.00	644,600.00	36.1
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	**809,992,500.00**	**758,092,876.10**	**51,899,623.90**	93.6
ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	805,052,900.00	758,092,876.10	46,960,023.90	94.2
Орон нутгийн төсвөөс	805,052,900.00	758,092,876.10	46,960,023.90	94.2
ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	4,939,600.00	-	4,939,600.00	-
Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	4,939,600.00	-	4,939,600.00	-

2.5.2 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	**13,418,925.0**
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	13,418,925.0
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	13,383,924.00
Хангамж, бараа материалын зардал	1,298,454.00
Тээвэр, шатахуун	1,298,454.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,632,000.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,632,000.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	9,453,470.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	9,453,470.00
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	35,001.00

Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	35,001.00
Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	35,001.00
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	**13,418,925.0**
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	13,418,925.00
Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	5,000,000.00
ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,000,000.00
Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,383,925.00
Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	35,000.00

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар 10,000.0 мянган төгрөгийн бүртгэл тайлагналын алдаа [1] -г аудитын явцад залруулж, баталгаажуулав.

3.1 Залруулсан алдаа:

- **Нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой:** Бараа материалын тайланд 10,000.0 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг бүртгэснийг залруууллаа.

Залруулагдаагүй нийт 65,143.0 мянган төгрөгийн зөрчил нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс их тул “Хязгаарлалттай” дүгнэлт өгсөн. Сумын Засаг даргад 4,602.0 мянган төгрөгийн зөвлөмжийг хүргүүлж, төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн аудитын дүгнэлтэд авч үзэхээр шийдвэрлэсэн.

Нийт 65,143.0 мянган төгрөгийн 5 зөрчил[2] илэрсэнд 1 албан шаардлага, 1 зөвлөмж, 1 хариуцлага тооцох албан шаардлага, сумын засаг даргад 1 зөвлөмж хүргүүлсэн.

3.2 Албан шаардлага

1. Шүүхийн шийдвэрээр ажилгүй байсан хугацааны нөхөн төлбөр болох 36,447.9 төгрөгийг төсвөөс төлсөн боловч буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлээгүй нь 3 Захиргааны ерөнхий хуулийн 103.1-т "Иргэн, хуулийн этгээдийн хохирлыг барагдуулсны улмаас өөрт учирсан хохирлыг захиргааны байгууллага Иргэний хуулийн 498.5-д заасны дагуу гэм буруутай албан тушаалтнаар буцааж төлүүлнэ", Төрийн албаны тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.1-т "Иргэнийг, эсхүл улс төрийн албан хаагчаас бусад төрийн албан хаагчийг төрийн албанд хууль бусаар томилсон, чөлөөлсөн, түр чөлөөлсөн, халсныг төрийн албаны төв байгууллага, эсхүл шүүх тогтоосон бол төрд учруулсан хохирлыг уг шийдвэрийг гаргасан буруутай албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлнэ” гэж заасантай нийцэхгүй, үнэн зөв байх, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь:</u> Төрд учирсан хохирлыг буруутай этгээдээр төлүүлэх арга хэмжээ авч ажиллах албан шаардлага хүргүүлсэн.

2. Өмнөх аудитаар өгсөн 2023 оны 01/71, 02/71 дугаар, 2025 оны 02/23, 03/23, 04/23, 05/23 дугаартай нийт 21,443.5 мянган төгрөгийн төлбөрийн актыг хэрэгжүүлээгүй үлдэгдэлтэй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.4-т “төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх”; Төрийн албаны тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1.13-т "албан тушаалын тодорхойлолтод заасан зорилго, зорилт, чиг үүргийн

[1] Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

[2] Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

хэрэгжилтийг хангах", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/106 дугаар тушаалын хавсралтын 19 дүгээр зүйлийн 19.2-т "Шалгагдагч этгээд аудитын тайланг баталгаажуулсан тушаалд заасан хугацаанд багтаан албан шаардлага, төлбөрийн акт, зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад тайлагнана" гэж заасантай нийцэхгүй, үнэн зөв байх, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

3. Тайлант онд 1,706.4 мянган төгрөгийн авлага, 2,128.6 мянган төгрөгийн өр төлбөрийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй өмнөх аудитаар өгсөн алдаа зөрчлийг давтан гаргасан нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-т "Төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-т "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах", 20.2.6-т "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.5-т "хуваарьт болон хугацаа хэтэрсэн өр төлбөрийг жилийн төсөвтөө бүрэн тусгаж өр төлбөр барагдуулах төлөвлөгөө, хуваарь баталж хэрэгжүүлэх" гэж заасантай нийцэхгүй, үнэн зөв байх, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь:</u> сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргад сахилгын шийтгэл оногдуулах албан шаардлага хүргүүлсэн.

3.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дараалаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

Нэг. Төсвийн зарцуулалттай холбоотой

Илрүүлэлт: Албан хаагчдад олгох хоолны хөнгөлөлтийн зардлыг төсөвт төлөвлөөгүй байхад 24,093.1 мянган төгрөгийг албан хаагчдад 12 дугаар сард олгосон нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-т "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-т "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 27 дугаар зүйлийн 27.1.7-т "орлого, зарлагыг дотоод гүйлгээнээс бусад нийт гүйлгээний дүнгээр төлөвлөж, бүртгэж, тайлагнах" Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-т "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах" гэж заасантай нийцэхгүй, санхүүгийн тайлагналын иж бүрэн, тасалбар болголт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Төсөвт төлөвлөөгүй зардлыг гаргахгүй байх.

Хоёр. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг зөрчин засаг даргын нөөц хөрөнгөнөөс 1,229.0 мянган төгрөгийг мөсний баярын шагналд, 3,373.0 мянган төгрөгийг Улаанбаатар хотод сар шинийн золголтын гарын бэлгийн зардалд зарцуулсан нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-т "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.4-т "хуулиар зөвшөөрөөгүй бусад", 15 дугаар зүйлийн 15.1.3-т "хууль тогтоомжид заасанаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох", гэж заасантай нийцэхгүй, санхүүгийн тайлагналын иж бүрэн, тасалбар болголт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Засаг даргын нөөц хөрөнгийг журмын дагуу зарцуулан төсвийн хөрөнгийн хөрөнгөөр бэлэг, дурсгалын зүйл худалдан авахгүй байх.

Дээрх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг тайлан хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор, биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад 2026 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Говь-Алтай аймаг дахь ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

4. Аудитаар залруулсан алдаа, илэрсэн зөрчлийн нэгтгэл

4.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

(мянган төгрөгөөр)

Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Алдааны утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс: Залруулсан		Үүнээс: Залруулаагүй		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	тоо	Дүн	тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Тайшир сумын Засаг даргын Тамгын газар	Бараа материалын тайланд 10,000.0 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг бүртгэсэн	1	10,000.0	-	-	1	10,000.0	1	10,000.0	-	-	-	-
Дүн		1	10,000.0	-	-	1	10,000.0	1	10,000.0	-	-	-	-

4.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл *(мянган төгрөгөөр)*

Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Нийт алдаа, зөрчлийн дүн		Үүнээс: Төлбөрийн акт		Үүнээс: Хариуцлага тооцох Албан шаардлага		Үүнээс: Зөвлөмж		Үүнээс: Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Говь-Алтай аймгийн Тайшир сумын Засаг даргын Тамгын газар	Албан хаагчдад олгох Хоолны хөнгөлөлтийн зардлыг төсөвт төлөвлөөгүй байхад 24,093.1 мянган төгрөгийг албан хаагчдад 12 дугаар сард олгосон	1	24,093.1	-	-	-	-	1	24,093.1	-	-
	Өмнөх аудитаар өгсөн 2023 оны 01/71, 02/71 дугаар, 2025 оны 02/23, 03/23, 04/23, 05/23 дугаартай нийт 21,443.5 мянган төгрөгийн төлбөрийн актыг хэрэгжүүлээгүй үлдэгдэлтэй. Тайлант онд 1,706.4 мянган төгрөгийн авлага, 2,128.6 мянган төгрөгийн өр төлбөрийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй өмнөх аудитаар өгсөн алдаа зөрчлийг давтан гаргасан.	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-

Говь-Алтай аймгийн ... ГАЗАР

	Шүүхийн шийдвэрээр ажилгүй байсан хугацааны нөхөн төлбөр болох 36,447.9 төгрөгийг төсвөөс төлсөн боловч буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлээгүй.	1	36,447.9	-	-	1	36,447.9	-	-	-	-
	Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг зөрчин засаг даргын нөөц хөрөнгөнөөс 1,229.0 мянган төгрөгийг мөсний баярын шагналд, 3,373.0 мянган төгрөгийг Улаанбаатар хотод сар шинийн золголтын гарын бэлгийн зардалд зарцуулсан.	1	4,602.0	-	-			1	4,602.0	-	-
Дүн		4	65,143.0	-	-	2	36,447.9	2	28,695.1	-	-

5. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр						
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй	Өөрчлөлтгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
А	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	ТШЗ		1				1		
	НИЙТ		**1**				**1**		

Говь-Алтай аймаг дахь ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР